Żywa historia Gorlic — wywiad z profesorem Tadeuszem Cegielskim

Wywiad z profesorem Tadeuszem Cegielskim dotyczący jego dziadka Franciszka Rzihy — gorlickiego naftowca.

Tadeusz Cegielski

Profesor Tadeusz Cegielski urodzony 1 stycznia 1948 roku w Krakowie, historyk, profesor nadzwyczajny Uniwersytetu Warszawskiego (1996), wolnomularz. Ukończył historię na Uniwersytecie Warszawskim (1973), doktorat (1980), habilitacja (1994). W latach 2000–2003 Wielki Mistrz Wielkiej Loży Narodowej Polski, obecnie Wielki Mistrz Honorowy WLNP oraz Wielki Namiestnik (zastępca) Wielkiego Komandora Rady Najwyższej Polski 33. stopnia Rytu Szkockiego Dawnego i Uznanego. Opublikował kilkaset tekstów naukowych poświęconych historii kultury. W 2010 roku zadebiutował jako autor powieści kryminalnej „Morderstwo w alei Róż". Z Gorlicami związany poprzez rodzinę — dziadków Olgę i Franciszka Rzihów oraz rodziców Marię i Longina Cegielskich. W młodości często przebywał u dziadków mieszkających w „Rzihówce" przy ulicy Wróblewskiego w Gorlicach. Jego synem jest Maksymilian „Max" Cegielski, dziennikarz, pisarz, prezenter radiowy i telewizyjny.

Zapraszamy do galerii fotografii dostępnej na dole strony.

Wywiad z panem prof. Tadeuszem Cegielskim przeprowadzony 27 lipca 2022 roku przez Urszulę Karasińską w Gorlicach.

Serdeczne podziękowanie dla pani Magdaleny Miller za pomoc w poszukiwaniach osób chętnych do udzielenia wywiadu.

Spis treści:

00:00:01 — przyjazd do Gorlic na Festiwal im. Piotra Nowaka, przyjaciela profesora od 1969 r.

00:01:48 — „Mój dziadek nazywał się Franz Rziha" — historia rodziny

00:03:30 — „Dziadek został Polakiem całkowicie z wyboru" — otrzymanie dyplomu z nadaniem polskiego obywatelstwa w 1933 r. od prezydenta Ignacego Mościckiego

00:10:00 — następny wybór Franciszka Rzihy — zawód naftowca

00:11:35 — początki przemysłu naftowego w gorlickim, opis działania spółek naftowych

00:13:45 — Franciszek Rziha — majster, wiertacz, dyrektor kopalni naftowych, marzenia o własnym biznesie

00:17:36 — wyjazd z bratem do Argentyny i Brazylii w 1913 r.

00:19:50 — „Dziadek zakochał się w Brazylii"; rodzinne powiedzonko „Pojedziemy jeszcze do Brazylii" — symbol marzenia, niosącego w ciężkich chwilach pocieszenie

00:21:30 — Franciszek Rziha podczas I wojny światowej

00:29:07 — świadek rewolucji bolszewickiej w Piotrogrodzie (Petersburg)

00:31:55 — powrót do Gorlic, praca w spółkach naftowych, opowieść o hochsztaplerach z tytułami arystokratycznymi

00:35:15 — Franciszek Rziha samodzielny przedsiębiorca na początku lat 20. XX wieku; szyb „Śląsk" w Szymbarku nazwany na cześć I Powstania Śląskiego przynoszący jako pierwszy zysk z wydobycia ropy; opis innych szybów i ich lokalizacje

00:40:30 — córka Wilhelma Grodyńskiego — Olga (1898–1965), doktor Wydziału Filozofii UJ, nauczycielka w gorlickim „Kromerze", babcia Tadeusza Cegielskiego; historia miłości Franciszka Rzihy

00:45:18 — zamieszkanie Franciszka Rzihy w Szymbarku, opis miejsca, próby odzyskania dworku po II wojnie światowej

00:47:45 — gra va banque — Franciszek Rziha „wygrywa" wielką ropę z szybów na terenie między Magdaleną a Taborówką i staje się milionerem; jego firma była wśród 10 przedsiębiorstw w Polsce o największym wydobyciu ropy

00:52:40 — naziemny rurociąg z Magdaleny na stację kolejową, który istniał jeszcze w latach 50. XX wieku

00:54:20 — pasje Franciszka Rzihy; wielbiciel nowoczesności i postępu

00:55:20 — budowa domu — „Rzihówki" w Gorlicach wg projektu Józefa Baruta; opis budynku i wyposażenia

00:58:10 — przyjazd żony Franciszka — Olgi i córki — Marii do Gorlic w 1934 r.; opis dziadków i ich małżeństwa

01:01:00 — Olga Rziha nauczycielką w gorlickim gimnazjum od 1934 r. aż do śmierci w 1965 r.; w czasie okupacji nauczycielka tajnego nauczania

01:02:40 — ks. katecheta Teofil Górnicki pilnujący moralności uczniów, mierzący długość spódnic uczennic wedle wymogu 8 cm za kolana

01:09:45 — pomysł Franciszka Rzihy na zmianę branży na hotelarstwo; zabawne okoliczności kupna hotelu Savoy w Pradze na Hradczanach znacjonalizowanego przez Czechów

01:11:45 — kupno parceli pod hotel koło Patrii Kiepury w Krynicy Górskiej przy ul. Pułaskiego

01:13:47 — pomysł Franciszka Rzihy na zbudowanie sieci moteli

01:17:12 — „Cały majątek dziadka został przejęty przez Niemców"; Franciszek Rziha twierdził, że jest Polakiem

01:19:24 — niemiecki lokator „Rzihówki" (gestapowiec) i zabawna historia udowadniania wyższości rasy nordyckiej nad słowiańską

01:22:45 — wyprowadzka gestapowca i nowy lokator Kloze — szef wszystkich kopalni naftowych dystryktu gorlickiego; kradzież wyposażenia domu przez Klozego

01:25:25 — „Rzihówka" zajęta przez NKWD, SB, a później Sektor (Kopalnictwo); Rzihowie mieszkający na piętrze

01:27:15 — zaskakujący list z Niemiec Zachodnich od byłej żony Klozego

01:29:04 — bezowocne próby uzyskania odszkodowania za utracone mienie

01:31:45 — opis gorlickiej ubecji skasowanej w 1975 r.; seria dziwacznych śmierci w Gorlicach

01:35:10 — zaangażowanie Longina Cegielskiego — ojca Tadeusza Cegielskiego, w 1967 r. podsekretarza stanu, szefa SLD, ministra, w 1976 r. wicepremiera — w likwidację gangu ubeckiego

01:36:55 — Franciszek Rziha — filantrop; kradzież z kasy miejskiej w sierpniu 1939 r. 100 tys. złotych darowanych przez Rzihę na kanalizację, oświetlenie i Dom Spokojnej Starości w Gorlicach

01:38:20 — historia „Rzihówki” po śmierci dziadków (Olga †1965 r., Franciszek †1969 r., pochowani na Cmentarzu Rakowickim w Krakowie)